

**МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)**

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. 200-47-53, факс 253-63-71
Web: <http://www.me.gov.ua>, e-mail: meconomy@me.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37508596

На № 04-30/13-2020/214415 від 18.11.2020

**Комітет Верховної Ради України
з питань соціальної політики та
захисту прав ветеранів**

Щодо проекту Закону № 4284

Мінекономіки відповідно до листа Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів від 18.11.2020 № 04-30/13-2020/214415 опрацювало проект Закону “Про дерадянізацію законодавства України” (реєстр. № 4284 від 29.10.2020), унесений народними депутатами Стефанчуком Р. О., Стефанчуком М. О., Крульком І. І. та іншими, (далі – проект Закону), та в межах компетенції повідомляє.

Проектом Закону передбачається:

- внести зміни до Кодексу законів про працю України та Житлового кодексу Української РСР.

- взяти до відома, що на території України не застосовуються акти органів державної влади і управління Союзу РСР згідно додатку 1 до проекту Закону та акти органів державної влади і управління Української РСР (Української СРР) згідно додатку 2 до проекту Закону.

Питання дії на території України (застосування) законодавства УРСР та СРРС в цілому врегульовано пунктом 1 розділу XV Конституції України, згідно з яким закони та інші нормативні акти, прийняті до набуття чинності цією Конституцією, є чинними у частині, що не суперечить Конституції України, статтею 3 Закону України

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Сертифікат [58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200](#)

Підписувач [Петрашко Ігор Ростиславович](#)

Дійсний з [30.03.2020 0:00](#) по [30.03.2022 0:00](#)

Мінекономіки

2412-01/76827-01 від 29.12.2020
18:26:31

“Про правонаступництво України”, згідно з якою закони Української РСР та інші акти, ухвалені Верховною Радою Української РСР, діють на території України, оскільки вони не суперечать законам України, ухваленим після проголошення незалежності України, постановою Верховної Ради України від 12 вересня 1991 року №1545 “Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР”.

В цілому Мінекономіки підтримує ініціативу щодо оновлення законодавства та очищення його від актів радянського періоду, оскільки значна їх частина не відповідає відносинам, які зараз склалися. Однак, такий процес оновлення законодавства має бути не вибіркоким, та враховувати практику застосування тих норм, які пропонується переглянути. Перевага має надаватися прийняттю нового законодавства з питань, що потребують нормативного регулювання.

Зважаючи на це, зазначаємо, що доцільність включення до проекту закону додатків 1 та 2 – списків актів, що не застосовуються, викликає сумнів. Значна частина цих актів фактично не застосовується, оскільки відсутні правовідносини, які б могли ними регулюватися. Наприклад таким актом є Закон СРСР від 18 березня 1946 року “О пятилетнем плане восстановления и развития народного хозяйства СССР на 1946 – 1950 гг.”, що вміщений в пункті 52 додатку 1 до проекту Закону.

Крім того висловлюємо такі зауваження до проекту закону.

1. Підпунктом 1 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується у Кодексі законів про працю України (далі – КЗпП) слова “вищих навчальних, професійних навчально-виховних” замінити словами “вищих, професійно-технічних начальних”.

Зазначене не узгоджується із чинним законодавством про освіту, тому пропонуємо слова “ вищих, професійно-технічних начальних” замінити словами “закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти”.

Підпунктом 5 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується передбачити внесення змін до частини третьої статті 26 Кодексу, а саме слова “робітників після закінчення професійних навчально-виховних” замінити словами “працівників після закінчення професійно-технічних навчальних”; підпунктом 25 пункту 1 розділу I проекту Закону передбачити внесення змін до частини першої статті 197 Кодексу, а

саме слова “професійних навчально-виховних” замінити словами “професійно-технічних”.

Зазначене вище також не узгоджується із чинним законодавством про освіту, тому пропонуємо в усіх випадках для визначення назви закладів освіти використовувати термінологію законів України “Про освіту” та “Про професійну (професійно-технічну) освіту”, а саме: “заклади професійної (професійно-технічної) освіти”, “заклади фахової передвищої освіти”, “заклади вищої освіти” відповідно. Слова “навчальний заклад” відповідно до чинного законодавства про освіту в усіх випадках доцільно замінити на “заклад освіти”.

Крім того слід зазначити, що проектом Закону у частині внесення змін до Кодексу не враховано вимоги чинного законодавства про освіту, про професійний розвиток: не передбачено фахової передвищої освіти як складника системи освіти; лише частково запропоновано заміну застарілої термінології, при цьому альтернативні терміни, які пропонуються теж є застарілими та неузгодженими з нормами та положеннями сучасного законодавства. Для значної частини застарілих термінів КЗпП (“середніх спеціальних учбових закладах”, “учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів” тощо) нової редакції не запропоновано. З огляду на зазначене, законопроект потребує доопрацювання.

Одночасно пункт 1 розділу I проекту Закону пропонуємо доповнити після підпункту 2 новим підпунктом 3, норми якого визначатимуть сторони колективного договору з урахуванням вимог міжнародного законодавства та із застосуванням термінів, що використовуються в законодавстві про соціальний діалог:

“3) статтю 12 викласти в такій редакції:

Сторонами колективного договору є: сторона роботодавця, суб'єктами якої є роботодавець та/або уповноважені представники роботодавця, зокрема представники відокремлених структурних підрозділів юридичної особи; сторона працівників, суб'єктами якої є первинні профспілкові організації, які діють на підприємстві, в установі, організації, об'єднують працівників фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю, та представляють інтереси працівників,

які працюють на підставі трудових договорів у цього роботодавця, а в разі їх відсутності – вільно обрані працівниками для ведення колективних переговорів представники (представник).

Якщо на підприємстві, в установі, організації або працівниками фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю, створено кілька первинних профспілкових організацій, вони повинні на засадах пропорційного представництва (згідно з кількістю членів кожної) утворити для ведення переговорів і укладення колективного договору спільний представницький орган шляхом укладення відповідної угоди та письмово повідомити про це роботодавцю.

Первинна профспілкова організація, що відмовилася від участі в спільному представницькому органі, позбавляється права представляти інтереси працівників при підписанні колективного договору.”.

Зазначене узгоджуватиметься зі статтею 4 Закону України “Про колективні договори і угоди” та статтею 4 Закону України “Про соціальний діалог в Україні” щодо визначення сторін колективного договору та назви утвореного профспілками представницького органу.

З метою узгодження норм статей Кодексу, пропонуємо в частині третій статті 246 слово “об’єднаним” замінити словом “спільним”.

Також пропонуємо доповнити підпункт 3 пункту 1 розділу I проекту Закону нормою такого змісту:

“частину п’яту статті 17 викласти в такій редакції:

“У разі зміни власника умови колективного договору діють протягом строку, на який його укладено, але не менше року.”.

Зазначене відповідає положенням статті 3 Директиви Ради 2001/23/ЄС від 12 березня 2001 року про наближення законів держав-членів, що стосуються охорони прав працівників у разі зміни власника підприємства, бізнесу чи їх частини, якою встановлено, що після передачі цесіонарій продовжує дотримуватися термінів та умов, погоджених в будь-якому колективному договорі, на тих же самих умовах, що є застосовуються до цедента згідно з таким договором, - до дати припинення або закінчення терміну дії цього колективного договору, або набуття чинності або

застосування іншого колективного договору. Держави-члени можуть обмежити період для того, щоб дотримуватися таких термінів та умов з обумовленням, що він не буде меншим одного року.

2. Також, проектом Закону пропонується, зокрема, внесення змін до статті 30 Житлового кодексу Української РСР, відповідно до яких державний контроль за використанням і схоронністю житлового фонду здійснюватиметься спеціально уповноваженими державними органами в порядку, встановленому законодавством України.

Правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю) встановлені Законом України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” (далі – Закон про контроль).

Одним з основних принципів державного нагляду (контролю), встановленим статтею 3 Закону про контроль, є здійснення державного нагляду (контролю) лише за наявності підстав та в порядку, визначених законом.

Відповідно до частини четвертої статті 4 Закону про контроль виключно законами встановлюються, зокрема спосіб та форми здійснення заходів здійснення державного нагляду (контролю).

Таким чином, запропоновані зміни суперечитимуть Закону про контроль в частині визначення порядку здійснення державного нагляду (контролю) на рівні законодавства.

Разом з цим пропонуємо доповнити проект Закону наступними положеннями:

а) доповнити пункт 2 розділу 1 проекту Закону новим пунктом такого змісту: “Абзац четвертий статті 58 Житлового кодексу Української РСР викласти в такій редакції “Видача ордерів на жилі приміщення у військових містечках провадиться в порядку, передбаченому законодавством України”, оскільки чинною редакцією абзацу четвертого статті 58 Житлового кодексу Української РСР визначено, що

“Видача ордерів на жилі приміщення у військових містечках провадиться в порядку, передбаченому законодавством Союзу СРСР”;

б) відповідно до статті 70 Житлового кодексу Української РСР “Спеціалісти, які працюють і проживають у сільській місцевості, поза населеними пунктами (а в установлених законодавством Союзу РСР випадках - у селищах), користуються безплатно жилим приміщенням з опаленням і освітленням.

Відповідно до Основ житлового законодавства Союзу РСР і союзних республік переліки категорій спеціалістів, які забезпечуються таким приміщенням, і порядок надання їм жилих приміщень встановлюються Радою Міністрів СРСР і Радою Міністрів Української РСР”.

Тому пропонуємо доповнити пункт 2 розділу 1 проекту Закону новим пунктом з урахуванням нового адміністративно-територіального устрою України, та діючого законодавства України.

в) частиною другою статті 110 Житлового кодексу Української РСР передбачається, що “Офіцерів, прапорщиків і мічманів, військовослужбовців надстрокової служби Збройних Сил СРСР і прирівняних до них осіб, звільнених з дійсної військової служби у відставку або в запас, а також осіб, які проживають разом з ними, може бути виселено із займаних ними жилих приміщень у військових містечках з наданням іншого благоустроеного жилого приміщення. У такому ж порядку підлягають виселенню з військових містечок інші особи, які втратили зв'язок із Збройними Силами СРСР”.

Пропонуємо доповнити пункт 2 розділу 1 проекту Закону новим пунктом, враховуючи Закон України “Про Збройні Сили України”.

3. Підпунктом 4 пункту 3 розділу II “Прикінцеві та перехідні положення” проекту Закону пропонується Кабінету Міністрів України до 1 січня 2022 року розробити та внести на розгляд Верховної Ради України, зокрема, проект Трудового кодексу України.

Слід зауважити, що Кабінетом Міністрів України неодноразово в порядку права законодавчої ініціативи вносилися на розгляд Верховної Ради України проекти актів, покликані замінити Кодекс законів про працю України та стати основними

нормативно-правовими актами в сфері регулювання трудових відносин. Проте жоден з них, переважно через несприятливу політичну кон'юктуру, не був прийнятий Верховною Радою України в другому читанні та в цілому.

Однією з останніх подібних законодавчих ініціатив став розроблений Мінекономіки та поданий 28.12.2019 Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України проект Закону України “Про працю” (реєстр. № 2708).

Цей законопроект мав замінити Кодекс законів про працю України і стати основним нормативно-правовим актом в сфері регулювання трудових відносин. Водночас, 4 березня 2020 року вказаний законопроект було відкликано з Верховної Ради України у зв'язку із відставкою Прем'єр-міністра України.

Варто зазначити, що законопроект підготовлено на засадах лібералізації трудових відносин з урахуванням завдання, визначеного абзацом дванадцятим пункту “а” частини першої статті 1 Указу Президента України № 837 від 08.11.2019 “Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави” (далі – Указ № 837). Реформа трудового законодавства, реалізована на таких принципах, мала б надати додаткових стимулів для розвитку національної економіки, зокрема, шляхом спрощення входу-виходу на ринок праці, легалізації оплати праці та протидії незадекларованій праці.

Водночас, запропоновані у цьому проекті підходи викликали несприятливий резонанс у суспільстві, переважно через позицію Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні, яким курс на лібералізацію та дебіюрократизацію трудового законодавства не сприймається в цілому.

Враховуючи викладене, чергове подання Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України законопроекту, підготовленого з урахуванням абзацу дванадцятого пункту “а” частини першої статті 1 Указу № 837 знову створить передумови для здійснення різного роду маніпуляцій з боку зацікавлених сторін, що загрожуватиме зволіканням з прийняттям Верховною Радою України необхідного політичного рішення, в тому числі через штучне створення стейкхолдерами соціальної напруги.

Варто зазначити, що впровадження Трудового кодексу України не є єдиним механізмом здійснення заходів, спрямованих на оновлення трудового законодавства. На разі найбільш ефективними заходами щодо удосконалення законодавства про працю є внесення до Кодексу законів про працю України та інших нормативно-правових актів точкових змін.

Станом на сьогодні вказані заходи вже знайшли своє відображення в частині внесення змін до статті 60 КЗпП, якими запроваджено гнучкий режим робочого часу, дистанційну (надомну) працю.

Верховною Радою України 02.09.2020 прийнято в першому читанні поданий Кабінетом Міністрів України проект Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі” (№ 3623 від 10.06.2020), нормами якого пропонується замінити паперове ведення трудових книжок електронним обліком трудової діяльності працівника в Реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Також, Мінекономіки, в тому числі на виконання Указу № 837, розроблено та найближчим часом буде подано на розгляд відповідним органам державної влади:

проект Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції трудових відносин”, якими спрощується процедура укладення строкового трудового договору та проходження випробування при прийнятті на роботу, оптимізується порядок надання роботодавцем інформації працівникові про умови, що застосовуються до трудового договору (в тому числі щодо режиму роботи і часу відпочинку, відпусток та ін.), а також виключається необхідність погодження припинення трудових відносин у ряді випадків з представниками професійних спілок та ін;

проект Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо визначення поняття трудових відносин та ознак їх наявності” нормами якого, зокрема, визначається поняття трудових відносин та ознак їх наявності, що дозволить суттєво знизити рівень неформальної зайнятості та захистити права працівників, зокрема тих, які нині працюють без офіційного оформлення трудових відносин;

проекти законів України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників” та “Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці про домашніх працівників № 189”, якими пропонується ратифікувати Конвенцію Міжнародної організації праці про домашніх працівників № 189 та визначити поняття домашньої праці та домашніх працівників, закріпити основоположні стандарти та гарантії для осіб, які на умовах трудового договору займаються домашньою працею, передбачити засоби для забезпечення домашнім працівникам гідних умов праці, а також захисту від дискримінації, різноманітних форм насильства та втручання в особисте життя домашніх працівників;

проект Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення процедури вирішення індивідуальних трудових спорів”, яким пропонується запровадити механізм медіації при вирішенні трудових спорів, що дозволить прискорити вирішення конфліктних ситуацій, які виникають між сторонами трудового процесу, не доводячи справи до судів.

З прийняттям Верховною Радою України вказаних вище законодавчих ініціатив ціль щодо суттєвого оновлення законодавства про працю буде досягнута в повній мірі.

З урахуванням викладеного, пропонуємо у підпункті 4 пункту 3 розділу II “Прикінцеві та перехідні положення” проекту Закону слова “Трудового кодексу України” виключити.

Враховуючи викладене, проект Закону може бути підтриманий за умови врахування зазначених зауважень.

**Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України**

Ігор ПЕТРАШКО